MOLNÁR CS. ATTILA

IDEGÉLET VÍZJEGYEKKEL

Lefekvés után jóval a késő éjben, ezen bizonytalanságos órák légi kötelére hágva lábujjheggyel, közvetlenül elalvásom előtt föltartott karokkal várakoztam az álomra, mintha csak jelképesen is föladtam volna valami hosszan tartó, s immár reménytelennek látszó nappali harcot, mintha csak aláfektettem volna valóságosan is előző napi testemet a sokszor megfigyelt, ismerősségében idegen, ablakomon beszűrődő utcafény hármas oszlopának.

Decemberben különös dolog történt.

Fölágaskodtam éjközépen emberi talpak csattogására fejem mögött, az utcafalon túl. Ittasan még az odaáti lokál borától, az ottani lét igazától ágaskodtam most föl a talpak csattogására egészen a beszűrődő hármasoszlop vájatainak árnyékredőibe kapaszkodván, szinte a plafon síkja alá.

A hangkalapács szaggatott ütemét nem hallhattam többé, lehet, hogy a sebes sodrú álombeli cselekménysor lezárását akarta tudtomra adni, s érezhettem azt is, hogy a néhány hátramaradt órával hajnalig se gazdagabb, se szegényebb nem lehetek most már.

Ideggel fogtam föl az esetleges veszélyt: túl az üvegen, a téli utcán elhúzódva figyelik velősárga cérnafüggönyöm rezzenéseit, megbánva korábbi óvatlanságukat, azt, hogy zajt ütve fölhívták magukra figyelmemet, vagy...

Akkor azonnal bezúzták a dupla ablakot.

A közelről hajított tégladarab, mint valami jégborotva, végigsiklott az asztalon, magával rántva a néhány könyvet, újságkivágást, poharakat, cigarettát.

Aztán csak sokkal nagyobb csönd.

»MID VAN,
AMIT NEM KAPTÁL?«

Áll Móz. I. 4. 7. könyvében, az Írásban.

A betört ablakon át azonnal gyilkoló hidegség bénított, a sokágú csillagszakadás, akár valami bűvös-hűvös, éjjeli üreg ontotta gyomorváladékát.

Pedig

a rablás idejét épp e hajnalra terveztem, arra az órára, amikor — ha fölérzel álmatlankodva — félelem szorongat a veszedelmes reggel közelségétől, azért, mert oly közel érzed azt magadhoz, hogy már-már süppedezel bizonytalan talajában, de szemedet nem éri még ekkor sem-

mi fény, se derengés, ez a hajnali reggel még nem nevezhető szürkének még kevésbé vörösnek, inkább színmeghatározás tekintetében fekete híves korom.

Az állandóságot egyedül a hamislelkűek képesek elviselni.

A benne élést én kizárólag az órainga sétálójához, avagy a szorgo árnyékmozgáshoz hasonlítanám. Mégis, végeredményben van olyan pil lanat, amikor is úgy rémlik, hogy sehol a világon nincs oly kihalt elszi getelt terület, térség, ahol ne lenne élőlény. S ezek mind sorjába lábu kat emelgetik; a százlábú és más rovarrokonai sebesebben, a gilisztafél családbeliek hastornával haladnak előrébb.

Soron vagy, hát figyelmeztess: Ne feledkezzél meg teljesen a szé les sivatagok lakóiról, a sokféle partokat áztató tengerek állatvilágáról sem pedig a vakító sarkok tájainak faunájáról.

Tudom az észjárásodat, de nem viselhetek semmiféle lopott fegy vert a fölsorolt helyeken.

Énnekem most az ablakomat verték be.

Azon az úton meg, amelyre a legtöbbször lép a lábod — akár télvi idején, akár a rekkenő napokon, akár egyébkor —, hát ott, ahová lép lábod, legtöbbször egy kiválasztott időpont első, kellő percében figyel med lankadásával valamelyik zugból, árnyékos részből, vagy észreve hetetlen kő alól egyszeribe utánad veti magát az Idegenség.

Nem egyéb ő személyét meghatározva lehetőségeim s legjobb tu dásom szerint, mint ugyanez az ablakverő valaki az éji utca talajából ugyanő, egyéb senki.

Rejtett útjaidon, ismert ablakod mögött (ne hidd azt mégsem hogy csak ott, mert les rád egyéb búvóhelyeken is, például nagy nagy türelmetlenül a szomszédság ablakréseiben, kísér szemével tor nyok-dombok magasságából, sőt sajátodnak vallott padlás-plafon ajtód ból is fáradhatatlan szorgalommal), tehát rejtett útjaidról tud nag részletességgel minden időben, követ tehát egy valamiféle kiadott pa rancs értelmében.

Legtöbbször, s legeslegnagyobb előszeretettel dugott kő mögül fi gyel vagy egy májamba-vesémbe látó ablakon keresztül tart szemmel a mögött kuksol óraszám, mindaddig, amíg meg nem jelenek szemsu garában. Távcsővel néz innen is, nem rebbenve, parancs szerinti ala possággal.

Utam, tevékenységem így előtte teljességgel ismeretes, térképei keresztekkel megjelöli azokat a helyeket, ahol éppen tartózkodom kü lönböző időpontokban, vagy ahonnan leselkedése legkevésbé lenne föl tűnő, szembeötlő, gyanús.

A közelemben meg így viselkedik: állandó távolságot tart fönn ha látod, beavatatlanul azt gondolhatnád, hogy feszes spárgán vezeten mindenhova és pont én vagyok az az egyedüli teremtmény, akinek sza vára hallgat.

Így viselkedik közelemben.

Nem akkor szokott ő elhagyni véglegesen, vagy időlegesen, amiko házamba lépek előle, nem is akkor, amikor egyszer előle más, népesebb

város embersűrű közegébe menekülvén hagytam ott, gazdagabb, szebb tájakra is velem tart.

Érkeztétől — jóval ablakom bezúzása előtt már — nem múlott el az idő egyetlen része se nélküle.

Vagy az én szemem vette őt észre, igaz, nehezen és lopva, vagy gondolataimba furakodott akaratom ellenére, amúgy kalózmódon. Ő tette velem azt is, hogy kezem-lábom rángatózott sűrűn-sűrűn, sőt még éjszaka is rángatott, cibált az idegesség, a tojásközép színű villanykörte meg addig égett fölöttem, amíg a világosság, a nappali, el nem vette tőle fényét.

Az Idegenség, mihelyt csak szemem előtt jelentkezett rejtve bár, kányafej díszítette, mozgékonyságtól csomós izomín-húrú nyakát beléfúrva, gonoszul hatolt mágneses mezőmbe. Lakásul, mondhatom, mindenkor biztonságosnak ítélt leshelyet választott.

Olvasom a Példabeszédeket.

»sírba vivő az ő háza,
mely levisz a halálnak hajlékába«.

Nagy, egérrágta könyvféle ez a Példabeszédek, akármikor agyoncsaphatnám vele, gondolom, a leselkedő Idegenség fizikumát.

A bizonytalanságtól megzavartatva (mert hisz, minek is tagadnám, abba vetett ez a kegyetlen élőlény) fegyvert szögeztem mellének egy üres éji órán (te ne tedd soha), fegyvert szögeztem elszántan, és sebet ejtettem rajta.

A seb rajta akkora volt, akár egy cigizsarát, s ennek tüzétől-melegétől szenvedhetett keveset.

Vére nem hullt, vére nem folyt, mereven állt oldalában a késsel, mintha csodálkozna. A kés állt oldalában, akár a beütött szög.

Széles utca, keskeny utca — népes utca, döglött utca. Hova menekítsem kifigyelt életemet?

Az Idegenség maga távolabb fölborul, íme, látni most, ahogy forgolódik a kés sebétől, kezem sebétől. Hánykolódik-forgolódik járdaágya szélén.

Seblázad lesz, mondom neki kiáltva, seblázad lesz, árnyékocskám, seblázad, lázacskád, többé el se jöhetsz majd portámra. Nem félek én tetőled, nem félek már recehályog-szemedtől se, rejthelyeid titkosságától se. Ágyban leszel, megbízó gazdád büntetés-kontrollja alatt. Sehol másutt.

Tanítottak gyerekkorban: ha megsejted, hogy előtted, mögötted leküzdthetetlen torlaszok, haláli akadályok, árkok vízzel megtelten, robbanó mező, vagy egyéb buktató hurok van, akkor azonnal lépjél oldalt, válaszd a bal, vagy válaszd a jobb irányt. Egyetlen módja ez annak, hogy sarkok, óvó kerítések mögé állhass, védelmükben komplett szűnhet szorongásod, a menekvés kiváltotta lihegésed.

Kételkedem: az Idegenség halála mégiscsak bizonytalan, eljöhet még lakásomra sebesülten is, sőt még úgy jöhet jobban, bosszúra szom-

jázva eljön majd hamar, s Ancus-Muncusnak nevezvén magát, mikroreliefet képes csinálni lelked talajáról. Betolakodva majd minden bizonnyal kifordít a sovány vagyonból, pénzed, egyebed hiába csukod majdan be szorosan, markodba, ajtód mögé, kiveszegeti, kivarázsolja onnan.

Akárhogyan viseljked is vele szemben, legyél bár bizalmatlan a végsőkig, akkor is föltöri lakásodat, bármily jól bezártad is azt. Éppen rugalmas álmod alatt tör rád, éjközépen, vagy akkor, ha megtapasztalva általa messzi vidékre utazol. Ismeri ő az ajtók nyitját, s ha már bent van, belép oda, hol ételed áll, fölfalja mind, hogy erőt nyerjen a további salabakterságuihoz; azért. Aztán behatol oda, ahol ágyad van megvetve, szeretőd mellére fekszik szilajabbul, mint akárki, a nappaliban meg ruháidat mind magára rakja, és ha ilyenkor leped meg, állsz elébe, vagy éppen térsz haza, füled hallatára kikiáltja:

»Ezentúl, hallod, ez lesz a magam háza, a magam palotája. Fegyverrel védem, árkot húzok köréje. Árkot, széleset, mélyet — magyarázza —, abban majd jegeces víz áramlik-dermedgél folyton-folyvást, nyáron is, a félelmetes aszályok idején, a kánikulában. Belevész majd oda sorra az acsarkodó szomszédság közel lépve a széléhez, mivel annak széle is oly mély lesz, mint a dombmagasokon fúrt kutak, meg varázslatos is, kábító bűzzel vonzó. Ha rokonaid törnének reád netán szeretetből, akkor azok hullanak el, hiába is menekülnének sivalkodva, jajveszékelve — belehullanak oda sorra kivétel nélkül, s ott halnak lassú halállal el egy álló napig mardosva pokoli kínoktól s egyéb meseszerű szenvedésektől eltelve.«

Ennyit mond az Idegenség hadarva, uralkodói hanghordozásában, tulajdon tetőd alatt.

Bárki megértheti, érezheti, megsejtheti mindebből a közvetett veszély közelségét.

A semmitől nem riadó Idegenség — bár a sebláz folytogassa erősen, eméssze szüntelen, csillapítlanul — könyveidből rak tüzet a szoba közepén. Azokban ő, akár semmi egyébben, nem lát értéket, megbecsülésre érdemlegeset. A láng, az általa rakott, meghízván egyetlen színházfüggöny nagyságú lesz, sőt még jobban megnövekedik, mivel sok olvasott-olvasatlan betű táplálja, gondolat élteti és semmi nem locsolja. Mint valami erős fakorona, földobja majd a plafont, fölfeszíti a tetőt.

Így tesz tönkre célzatosan, parancsra.

Van porcelán meg kristályedényed rengeteg. Összetördeli mind, szemed láttára. Számára mindez nem érték, inkább cserép.

Mert hiába vetik ki a hálót
Minden szárnyas állat szemei előtt,
Ezek mégis, vérök árán is ólálkodnak,
Lelkök árán is leselkednek.

Ronda nagy, patkány rágta könyvféle ez a Példabeszédek, agyoncsaphatnám vele a leselkedő Idegenség fizikumát, úgy hiszem.

Nyugalomra vágyva hát mérhetetlenül, úgy november havában kiválasztottam a Csönd Szobáját, ami olyan éppen, mint egy föld alatti pinceterem, s ott, azt hittem, festegethetek kedvemre. Fény volt elegendő, a szajhák is eljárogattak mértékkel, mégis egy emberféle, nyilván az Idegenség megbízója, gazdája előhívatott, istenközelbe.

Egyedül a kő és fa védelmében kell bíznom ezentúl, gondoltam mindjárt, mert megfelelő búvóhelyek.

Valóságos vadásztársaság jár-kel házam körül ezentúl decemberelőn, a tél lepedőjével vállukon, láthatom. Fölmászok loppal egy igen magas toronyba, oly magasba, hogy ott már egyes-egyedül halottaimmal találkozhatok, akik lábuk közé fogják a gót-francia templomtornyot: legalul a két métermázsás műbútor asztalos tartja a terhet, az ő okos koponyája a fölötte szűkülő szőlőmívelő ülepébe ér, aztán következik az asztmás malmos, akinek gipsz-liszt feje — megengedhető módon — a zakatoló agyvelő csontbörtöne, lám a cigányvérű zeneköltő farát támasztja. Aztán legeslegfölül a halottmosó Törökné; halotti lapátmarkában egyetlen eltávozott, tétova testet szorongat, a szegény Simonét, aki e világon a férje volt, de itt a templom hegyén a halottmosó markokban még gatyája sincsen.

Feljebb a kereszt van, akkora, mint egy behemót csontváz szertetárulkozó két karja.

Fölmászok a toronyba én is, élő a magas toronyba, ahonnan mocorgó pálcikák a féregforma emberek.

Ezt láthatom a gukkeron: megjelenik az első, rám vadászó kutya, orrát a földön húzza vérre szomjasan. De látszanak ím azok is sorjába, akik mögötte jönnek sietve.

Megpillantom a legeslegelsőt.

Kemény kis ökle van, beszorított, a második bárdot tart, háborúbelit, a további törfélét szorongat, aztán a pisztolyosok, puskások következtek, legutoljára előmutatkozik az, akinek ujjai hihetetlenül hosszúak, a karja-keze erektől van erősen áttördösve. Bunkót rázott ez utóbbi vérbosszútól hajtva tán, de jött még egy.

Így lett ki a vadásztársaság.

Liliomkézzel csákányt emelt menekülő fizikumomra, utána meg — most látom — mindazok, akik lepkefogóval soványka lelkemet szeretnék rabul ejteni. Ezek, a krónikás kedvéért: a pap, a hentes meg a kukacformájú udvari bolond.

Körém mind szűkebb gyűrűt vonnak, sehol rajta egy utcácskányi rés, áthágható kerítés, vagy alacsony tetőfele.

Éppen úgy rémlett, mintha csak mély borulás sötétítené szemhatáromat. Alant jövő borulás.

Amikor ezek eltűntek sorra, akkor, toronyból való leszállásom után, jelentkezett a halk, halálból tán visszalépett kém, maga az Idegenség vastag takaróba burkolózva.

»A te szemeid előre nézzenek
És szemöldökid egyenest,
Magad elé irányuljanak«

— olvasható a Példabeszédekben egy helyütt. Akkora nagy fóliáns ez a Példabeszédek, hogy...

A vadászó had lába mégis megáll néha, fölbérelt szolgája, az Idegenség meg közötte ugrándozik veszettül, mintha akár tűzben lenne mélyen, te már akkor kényeskedve alattuk sétálhatsz, vagy akár fölöttük, egy se vesz észre. Fekete körmenetük semmi módon nem deríthet föl.

Mi lenne ez más, mint egyfajta távolodás, egy más irányú, olyan, amilyen fölment maradéktalanul a vallatás s a vallomástétel kitalálható kínjaitól.

Néhány másodperce, hogy bezúzták az ablakomat.

Megtehetik a jövőben is. Ellenszegüléssel élek szemben vélük egészen időm végezetéig. Lefekvés után, jóval a késő éjben még erősebb kutyát, még sokkalta ügyesebb ellenkémeket állítok ellenük.

Háborúidő.